MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajain äänenkannattaja – Perustettu 1916
Päätoimittaja Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt Jussi Martikainen, Tiina Taipale

Vuonna 1628 uponnut Vasa-laiva ei ole ainoa epäonnistuminen, jota ruotsalaiset ylpeinä esittelevät. **PEKKA SEPPÄNEN ILTA-SANOMISSA**

Osuuskunnat etsivät suuntaa

Suomi on yksi maailman osuuskuntavaltaisimmista maista. Meillä on noin 5 000 osuuskuntapohjaista yritystä ja niissä on jäseniä yli seitsemän miljoonaa. Lähes jokainen täysi-ikäinen suomalainen on jonkun osuuskunnan jäsen, moni useammankin.

Vaikka suurin osa osuuskunnista on pieniä, alansa johtavia ja suurimpia yrityksiä löytyy muun muassa ruuan- ja puunjalostuksesta, pankki- ja vakuutusalalta sekä kaupasta. Osuuskuntien merkityksestä kertoo, että taloudellisesta toiminnasta Suomessa viidesosa on osuustoimintaa.

Osuuskuntamalli on osoittanut elinvoimaisuutensa, vaikka aika ajoin sitä on moitittu vanhentuneeksi.

Viime vuonna valtioneuvoston kanslia julkaisi ”Omistus, omistajaohjaus ja määräysvalta suomalaisyrityksissä” -raportin. Raportin mukaan pitäisi harkita, että osuustoiminnallisia yrityksiä tuettaisiin siirtymään asteittain osakeyhtiöpohjalle.

Osuuskunnissa ei raportin päätelmille ymmärrystä paljon löydy. Osuuskuntien alasajon sijaan tarvittaisiin lainsäädäntöön ja lakien tulkintaan uutta ajattelua. Osuuskuntien mielestä päättäjät eivät ymmärrä osuustoiminnan luonnetta, eikä yritysmallia ole myöskään huomioitu kilpailulainsäädäntöä tulkittaessa.

Tuottajien osuustoiminnalliset yritykset ovat viime vuosina törmänneet kilpailulain tulkintaan monta kertaa. Kysymys on ollut siitä, mikä on relevantti markkina-alue. Osuuskuntien mukaan se on koko EU, mutta kilpailuviranomaisten mielestä markkina-alue on pelkästään Suomi.

Vaikka kilpailulain tulkinta on epäilemättä ainakin osin jäänyt kehityksestä jälkeen, on osuuskunnissa katsottava myös peiliin. Ovatko ne itse pysyneet kehityksessä mukana? Kaipaavatko osuuskuntien säännöt päivittämistä?

Osuuskuntia tutkineen Helsingin yliopiston professorin Petri Ollilan mielestä osuuskuntien pitäisi katsoa kriittisesti toimiansa, jos ne aikovat menestyä jatkossa. Ollilan arvion mukaan muuten edessä on surkastuminen, jos suurimmat ja parhaiten menestyvät tilat jättävät osuuskunnat. (MT 18.5.)

Ollilan mukaan osuuskuntien on pystyttävä tarjoamaan jäsenilleen enemmän etuja kuin yksityiset kilpailijat.

Osuuskunnissa on toki tapahtunut paljon muutoksia sekä toiminnassa että rakenteissa. Fuusioiden kautta rakentuneet isot lihatalot,

Professori Petri Ollilan mielestä osuuskuntien pitää tutkia omaa toimintaansa.

Atria ja HK Scan, ovat pörssiyhtiöitä. Päätösvaltaa niissä käyttävät kuitenkin osuuskunnat. Myös Valio on osakeyhtiö, mutta sen omistavat kokonaan tuottajien omistamat osuuskunnat.

Osuustoiminnan periaatteet ovat vuosien saatossa joutuneet joustamaan, joskus jopa kipurajalle.

Lisää muutoksia saattaa olla tulossa. Osuuskunnissa pohditaan muun muassa, miten nuoret saadaan kiinnostumaan osuustoiminnasta. Pohdinnassa on myös luopuminen yhdestä osuustoiminnan perusperiaatteesta: mies ja ääni.

Itikan hallituksen puheenjohtajan Esa Kaarron mielestä pieni painotus päätösvallassa voisi tulla kysymykseen, jos jäsenkunta sitä haluaa. Kaarto muistuttaa kuitenkin, että osuuskunnassa jokainen voi vaikuttaa.

LSO-osuuskunnan hallituksen puheenjohtajan Matti Murron mielestä ei ole huolta, etteikö ääni kuuluisi. Äänivallan porrastaminen on ollut Murron mukaan esillä, mutta linjaa ei ole haluttu muuttaa.

Osuuskunnat ovat olemassa jäseniään varten. Koko osuustoiminnan kannalta peruskysymys on, miksi osuustoimintaa tarvitaan vai tarvitaanko lainkaan.

Päätös osuustoiminnan tulevaisuudesta on jäsenten eli omistajien käsissä. Elleivät jäsenet näe osuustoiminnalla tulevaisuutta, niin sitä ei sitten ole.

Osuuskunnat ovat olemassa jäseniään varten.

Soinille ikävä yllätys

Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini on tehnyt vuosia hartiavoimin töitä nostaakseen puolueensa hallitusvaltaan. Työ on nyt tuottamassa tulosta.

Kannatuksen puolesta hallitukseen nousu olisi ollut mahdollista jo viime vaalikaudella, mutta Soini päätti vielä tuolloin pysyä oppositiossa. Virallinen syy olivat kynnyskysymykset EU-politiikassa, mutta enemmän vaakakupissa taisi painaa, ettei puolueen suureksi kasvanut eduskuntaryhmä ollut vielä valmis hallitusvastuuseen.

Viime vaalikaudella Soini joutuikin toistuvasti ja tuskakseen asti selvittelemään muutamien perussuomalaisten kansanedustajien toilailuja. Tästä työstä kertoi myös Peruspomo-kirja, jossa Soini ojensi eduskuntaryhmänsä ”pääkköjä, hönöjä ja huru-ukkoja”.

Kurinpito auttoi. Jatkojytkyn jälkeen perussuomalaiset käy hallitusneuvotteluja vahvana ja valmiina vastuuseen.

Maanantaina Soini sai ikävän yllätyksen odottamattomalta suunnalta. Kristillisdemokraateista perussuomalaisiin loikannut Toimi Kankaanniemi jouduttiin pudottamaan hallitusneuvotteluryhmästä kun ilmeni, että tämä on lähetellyt sopimattomia viestejä puolueen naisille.

Kankaanniemi pyysi toimintaansa anteeksi. Puheenjohtaja Soini kuvaili härskejä viestejä Kankaanniemen ”harkintakyvyn täydelliseksi pettämiseksi”.

Viestikohu on nolo ennen kaikkea aiemman puolueensa ex-puheenjohtaja Kankaanniemelle – perussuomalaisiin puolueena vaikutus on vähäinen.

Soinin harmi on kuitenkin menettää hallitusneuvotteluista keskeinen pelaaja. Kankaanniemi on puolueensa eduskuntaryhmästä ainoa, jolla on myös aiempaa ministerikokemusta.

Sopimaton viestittely on kaatanut poliitikkoja aiemminkin. Munauksista oppiminen näyttää olevan vaikeaa.

YLIÖ

Karhuvahingot tulevat kalliiksi

Toukokuun toiseen viikkoon mennessä Suomen Mehiläishoitajain Liitolle (SML ry) on tullut ilmoitus jo lähes kahdestakymmenestä karhuvahingosta mehiläistarhoilla tänä keväänä. Pahimmassa tapauksessa karhu rikkoi 11 pesää yhdeltä tarhalta.

On jo nyt nähtävissä, että karhuvahinkojen määrä tulee edelleen kasvamaan aiemmista vuosista.

Suomalaisilla mehiläistarhoilla tapahtuneet karhuvahingot ovat parin viime vuoden aikana lisääntyneet huomattavasti. Vuodesta 2013 vuoteen 2014 vahinkojen määrä yli kaksinkertaistui.

SML kerää tietoja mehiläispesillä tapahtuneista karhuvahingoista. Viime vuonna liiton tietoon tuli yli 350 karhun toimesta rikottua mehiläispesää. Lisäys edellisvuoteen oli suuri: vuonna 2013 karhut tuhosivat 160 mehiläispesää.

Karhutuhojen määrän selkeä kasvu aiheuttaa mehiläistarhaajille suurta huolta tulevaisuudesta. Erät tarhaajat ovat kokonaan lopettaneet mehiläistarhauksen jatkuvien karhuvahinkojen vuoksi.

Elinkeino ja pölytys turvattava

Karhuongelma uhkaa hunajaelinkeinoa ja satokasviemme pölytystä. Karhukannan hoitosuunnitelmaa on pian päivitettävä vastaamaan Suomen nykyistä karhukantaa. Viime vuosina karhukanta on levinnyt koko maahan Varsinais-Suomea myöten, kun aiemmin vahingot tapahtuivat pääosin Itä- ja Keski-Suomessa.

Varsinais-Suomi on maamme tärkeintä hunajantuotantoaluetta, ja siellä hunajakarhuilla oli viime kesänä onnenpäivät.

Kannanhoidon suunnittelussa tuleekin ottaa paremmin huomioon mehiläistalous kotimaisena elinkeinona. Vaikka linjauksissa mainitaan elinkeinojen huomioiminen, tällä hetkellä se ei toteudu. Mehiläistalous on tärkeä pää-ja sivuelinkeino, jota ei saa vaarantaa vanhentuneen karhuhoitosuunnitelman vuoksi.

Jos jatkuvista karhutuhoista kärsivä tarhaaja lopettaa toiminnan kokonaan, sillä on suora vaikutus alueen pölyttäjäkantaan. Kun keskisuuri mehiläistarhaaja lopettaa, kärsii paikallinen maatalous siitä suurena sadonmenetyksenä. Pölytys on mehiläistarhauksen arvokkain tuote, ja karhun vierailu mehiläistarhalla verottaa aina myös pölyttäjien määrää.

Mehiläinen on kotieläin, joka on turvattava.

Metsästystä kohdennettava paremmin

Tehokas ratkaisu hunajakarhuongelmiin olisi, että annetut kaatoluvat kohdennettaisiin ensisijaisesti vahinkokarhuihin. SML ei halua, että karhujen kaatolupia myönnettäisi aiempaa enemmän, vaan myönnettäviä karhulupia täytyy kohdentaa aiempaa enemmän mehiläisvahinkoalueille. Näin

Pelko on hiipinyt tarhoille.

mehiläisvahingot saataisiin tehokkaasti vähenemään ja pesätuhoista aiheutuneet korvaussummat pienenisivät.

Valitettavasti vahinkokarhun poisto on tällä hetkellä ainoa järkevä keino päästä eroon mehiläispesiä tuhoavista karhuista. Kaikki Suomen karhut eivät suinkaan ole mehiläistarhaajien riesana. Arviolta alle viisi prosenttia karhuista on persoja hunajalle. Sen vuoksi olisi kansantaloudellisesti järkevää, että karhujen vuotuinen poisto tapahtuisi ensisijaisesti näistä ongelmakarhuista.

Vaikka mehiläistarhoja runnoville karhuille on mahdollisuus saada poikkeuslupa, on sen saamisessa todella suuri byrokratiataakka. Byrokratiaa tulee vähentää.

Valitettavasti metsästäjät eivät ole innokkaita metsästämään poikkeusluvalla hunajakarhuja, koska kaikki poikkeusluvalla metsästetyt karhut kuuluvat lain mukaan Valtiolle. Jos metsästäjä saisi pitää metsästämänsä karhun lihat ja taljan, paranisi heidän motivaationsa auttaa mehiläistarhaajia varmasti.

Yksittäiset vahingot suuria

SML arvioi viime vuoden karhutuhojen kokonaiskustannusten määräksi noin 300 000 euroa. Se on toki porovahinkoihin verrattuna pientä, mutta suurimmaksi osaksi pientuottajista koostuvalla mehiläisalalla suurta. Lopulta nämä kustannukset myös tulevat yhteiskunnan maksettaviksi petovahinkokorvauksina ja pölytyksen ja sadon vähenemisenä.

Jo yksi tuhottu mehiläispesä kustantaa tarhaajalle tapahtuman ajankohdasta riippuen 350-1 200 euroa. Pahimmillaan karhut veivät yksittäiseltä tarhaajalta yli 70 pesää viime kesän aikana.

Lisänä seuraavat muut kustannukset, eli mahdollinen maaseutuasiamiehen vahinkotarkistusmaksu, polttoaine, sähköaita- ja akkukulut sekä muut huoltokulut. Kulunutta työaikaa tarhaaja ei saa koskaan takaisin.

Vaikka sähköaita tehoaisikin, tulee siitä suuria kustannuksia ja lisätyötä tarhaajalle. SML arvioi, että yhden mehiläistarhan aitaamisesta kuluu noin 110 euroa kesässä. Kun 250 pesän mehiläistarhaaja suojaa kaikki mehiläistarhansa, kustannukset ovat noin 3 700 euroa vuodessa

Sähköaidat tehoavat osaan vahinkokarhuista, mutta osa karhuista menee aidan läpi tai sen ali. Viime kesänä näimme karhujen tunkeutuvan jopa hunajavaraston järeästä puuovesta läpi hunajahimoissaan. Erät tarhaajat ovat jopa investoineet merikontteihin, joihin mehiläispesät saa suojaan kontioilta. Se ei kuitenkaan ole monelle mahdollinen ratkaisu.

Apua vain vähän saatavilla

Vielä muutama vuotta sitten karhuja pidettiin yleisesti vain itäisen Suomen mehiläistarhaajien ongelmana. Myös mehiläistarhaajat, jotka eivät olleet karhutuhoja omakohtaisesti kokeneet, saattoivat väheksyä karhu-uhkaa.

Tilanne on nyt muuttunut täysin. Tarhaajat aina Etelä-Suomea myöten ovat kohdanneet karhuongelmia. Pelko on hiipinyt tarhoille.

SML on tehostanut karhuvahinkotietojen keräämistä, mutta resursseja auttaa tarhaajia vahinkojen ennakoimiseen ei ole. Jäsenistöstä on nähtävissä suuri huoli karhuasian vuoksi. Mehiläistarhaaja tuntee jääneensä yksin.

Osa mehiläistarhaajista saa sähköaitoja karhuja vastaan Maa-ja metsätalousministeriön kustantamana. Aitoja saavat veloituksetta kuitenkin pääosin vain yli 15 mehiläispesän tarhaajat, eikä aitojen mukana saa akkua. Sähköaitojen saanti kaikille tarhaajille tulee taata, jotta yksikään karhu ei opi hunajan makuun.

Sähköaidat eivät kuitenkaan poista karhun tuomaa uhkaa. Vaikka karhu ei ole tarhaajan kimppuun käynytkään, on petopelko silti vakava asia: Mehiläistarhaajan työ on ainoa ammatti, jossa joudutaan olemaan samalla työpisteellä suurpedon kanssa.

Heikki Vartiainen
Kirjoittaja on Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry:n toiminnanjohtaja.

RAHIKAINEN

KOLUMNI: HEIKKI VUORELA

Pidennetään työuria alusta

Työuria pitää pidentää, jotta tulevalle eläkkeelleni riittää maksajia.

Suurin huoli pitäisi olla nuorista. Työelämän kelkasta työttömäksi pudotettu voi olla myöhemmin vaikea työllistää. Taidot vanhenevat, tavat kangistuvat.

Itse potkisin eläkkeelle kaikki 63 vuotta täyttäneet, ja viimeinen työpäivä olisi syntymäpäivästä riippumatta aina vappuaatto. Jäljelle jäävien töitä järjestettäisiin niin, että sopivaan kohtaan tulee paikka opiskelijalle tai työharjoittelijalle.

Eläkkeelle jäänyt saisi option tulla takaisin syksyllä. Hän tekisi sen omasta halustaan, ei pakosta eikä eläkepäiviä haikaillen. Hänelle maksettaisiin palkkaa syksystä vappuaattoon ja eläkettä kesällä, aina vuosi kerrallaan.

Nuori saisi kesällisen työkokemusta ja sen seurauksena helpommin työpaikan. Hän oppisi oman rahan ansaitsemisen edut eikä syrjäytyisi sossujonoon.

Tuo oli tiivistys neljän vuoden takaa. Yhtä ajankohtainen ja epätodennäköinen se on nytkin.

Hallitus lupaa uudistaa, mutta väkisinkin se myös leikkaa.

Paljon on noita toisia, joilta leikata etuuksia.

heikki.vuorela@mt1.fi

Se ilahdutti monia jo etukäteen: joko viimein pannaan kuriin työttömät, maahanmuuttajat ja pakolaiset? Tai työntekijät, jotka ammattiyhdistyksen edunvalvonnan tuloksena nakertavat yritysten omistajien osinkoa ja johtajien optioita isolla palkalla ja lyhyellä työajalla. Ainakin harvennetaan virkamiehiä, jotka kyttäävät rehellisiä ihmisiä, jotka rikkovat vain turhina pitämiään sääntöjä.

Paljon on noita toisia, joilta leikata etuuksia. Kunhan ei minulta.

Tai no, totta kai minunkin velvollisuuteni isänmaan ystävänä on osallistua kansakunnan yhteisiin talkoisiin. Mutta oikeus ja kohtuus ja maan etu on, ettei minulta leikata niin paljon kuin noilta muilta.

Enhän minä toki itsekäs ole. Ei ystäviltänikään saa leikata kuin korkeintaan muodon vuoksi.

Ystävissäni taitaa tosin olla joku syyttään työtön, joku ihan mukava virkamies, ja joku ahkera työmies vaikka onkin ammattiyhdistyksen aktiivijäsen. Poimipa hallitus heidät erilleen, äläkä heiltä leikkaa.

On niissä muualta tänne tulleissakin hyviä ja tarpeellisia tyyppejä. Sellaisia kuin Maalaistentalon siivoojat, läheisten lounasravintoloiden virolaiset ja aasialaiset sekä naapurimaatilan harjoittelijat ja kausityöntekijät. Ei minulla heitä vastaan mitään ole. Vain niitä, joita en tunne.

Pakolaisilta ja kehitysavusta voisi leikata, kun heitä ei sillä lailla tunne eikä juuri näekään kuin televisiouutisissa. Mikseivät mene Amerikkaan niin kuin me eurooppalaiset silloin kun täällä ei ollut kaikille elinmahdollisuuksia ja Keski-Euroopassa vainosivat uskonnon takia?

Miksi meidän pitäisi ottaa pakolaisia? Ottakoon Ruotsi sotalapsia. Sinnehän niitä Suomestakin lähetettiin sotien aikana.

Näkyvät ainakin ne Välimereltä pelastetut pakolaiset olevan nälkäistä, resuista ja epätoivoisesti parempaan paikkaan pyrkivää porukkaa. Niitä katsoessa yrittää tunkea mieleen joitain kirkon, puolueiden ja omantunnon puheita vähempiosaisten auttamisesta. Mutta kyllä se siitä, kunhan vain saadaan ne silmistä kieltämällä televisiota näyttämästä heitä, varsinkaan menehtyneitä.

LEHTIKATSAUS

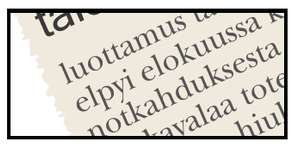

MTK:n toive tuskin toteutuu

Hämeen Sanomat arvioi, että hallitusneuvotteluja seurataan viljelijäpiireissä tarkasti. *”Pian vaalien jälkeen MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila muistutti hallitusneuvotteluihin valmistautuvia puolueita siitä, että edellinen hallitus leikkasi maatalouden kansallista tukea runsaalla parillasadalla miljoonalla eurolla. Marttilan mielestä uuden hallituksen pitäisi vähintään palauttaa tuo summa ja muutenkin osoittaa rahaa maaseudun ja sen elinkeinojen kehittämiseen.*

Maan taloustilanne ja julkisten menojen monien miljardien leikkaustarpeet ovat varmasti myös MTK:n tiedossa. On erittäin epätodennäköistä, että tuleva pääministeri Juha Sipilä (kesk.) hallituskumppaneineen suoralta kädeltä kuittaa MTK:n esittämän tukisumman.

Maatalouden ongelmat tunnetaan, mutta tuskin uusi hallitus ensi töikseen osoittaa lisää rahaa maataloustukeen, kun kaikkialta muualta on leikattava. Tuottajajärjestön kannattaisi sen sijaan olla huolissaan ilmeisen vääjäämättömistä lisäsäästöistä maa- ja metsätalousministeriön talousarvioon.”

Kunnista mallia valtiontalouteen

Ilkka pohtii hallitusneuvottelijoiden tulevia ikäviä päätöksiä. *”Systemaattisen ohjelmanrakentamisen edut korostuvat ikävien päätösten teossa. Sipilän tiimeiltä vaaditaan nyt valtion tasolla samoja leikkureita ja säästöohjelmia, mitä monissa kunnissa ja kuntayhtymissä on jouduttu viimeiset vuodet ja edelleenkin tekemään.*

Pakko opettaa tulevan hallituksen priorisoimaan ja priorisointi on sitä helpompaa, mitä yhtenäisempi arvopohja hallituksella on.”

Suomi kaupunkia ja maaseutua

Suomenmaan mielestä Suomi tarvitsee sekä maaseutua että kaupunkejaan. *”Yhdyskuntarakenne on Suomessa historiallisista syistä poliittisesti latautunut. Pitkään vallinnut kaupunki vastaan maaseutu -asetelma tuntuu edelleen elävän mielikuvissa ja vastakkainasetteluissa, vaikka käytännössä moni yhdyskunta on yhdistelmä kaupunkimaista ja maaseutumaista elämäntapaa.*

Itä- ja Pohjois-Suomi maaseutuineen voivat olla niin sanotun matalan tuottavuuden aluetta, mutta ne ovat luonnonvaroiltaan rikkaita. Biotalous on mahdollisuus, jossa tarvitaan niin maaseutua kuin kaupunkiseutuja. Vastakkainasettelua ei pidä tarpeettomasti rakentaa.”